

Kalastus- ja erämatkailun kehittäminen Keski-Pohjanmaalla. Kalastusopas koulutuksen kehittäminen Keski-Pohjanmaalla osahenkeen loppuraportti

JTF hankesuunnitelma 11.10.2023 Dnro:Eur 2021/900983/09

020101/2023/kpliitto

Sisällysluettelo

1	Hankeen toteutus ja tulokset.....	1
2	Miten erä- ja kalastusmatkailun koulutus olisi järkevintä toteuttaa Keski-Pohjanmaalla.....	2
2.1	Erä- ja Kalastusharrastajien haastattelut.....	2
2.2	Tutkitaan jo tehtyjä selvityksiä erä- ja luonto-oppaan koulutuksen tarpeellisuudesta Keski-Pohjanmaalla.....	2
2.2.1	Johtopäätös koulutuksen toteuttamismallista Keski-Pohjanmaalla.....	3
2.3	Kalastusopaskoulutuksen suunnittelu ”sertifiointi” ja koulutusmallin luominen	3
3	Kalastusopas pilottikoulutuksen palaute	5
4	Pilottikoulutuksen koulutusmateriaali ja toteuttamismalli	6

Perhon Eräelämyks t



1 Hankeen toteutus ja tulokset

Hanke toteutettiin ajalla 11.10.2023 – 30.9.2025. Hankkeen tavoitteet saavutettiin hyvin ja kalastus ohjaaja koulutus on saatu käyntiin ja toteutetaan luonto- ja ympäristöalan tutkinnon osana Kalastuspalveluissa toimiminen, sekä asiakkaan itsensä maksaman lisäosana, joka sisältää vuokraveneen kuljettajan tutkinnon.

Tämä toimintamalli on hyväksi todettu koulutuksen toteutusmalli Keski-Pohjanmaan tämänhetkisiin kalastus opas tarpeisiin. Molemmat koulutuksen osat suoritettuaan opiskelija saa kalastus ohjaaja nimikkeen käyttöön. Kalastus ohjaaja on Keski-Pohjanmaan ammattiopiston lanseeraama nimi ja auktorisointi kalastus ohjaajalle.

Hankkeen projektipäällikkönä toimi toimipaikkapäällikkö Matti Louhula 25% työajalla. Hanketyötä tehtiin muun työajan ohella. Tämä hanke on osahanke Kalastus- ja erämatkailun kehittäminen Keski-Pohjanmaalla hanketta.

Tämän osahankeen tavoite oli kehittää kalastus opas koulutus malli Keski-Pohjanmaalle, sekä tuottaa digitaalista materiaalia kalastus opas koulutukseen. Hankkeen aikana saatiin tehtyä koulutusmateriaali Kalastus ohjaaja koulutukseen, joka on Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymän ItsLearnin oppimisalustalla opiskelijoiden käytettävissä.

Pilottikoulutuksen haku aukaistiin tammikuussa 2025. pilottikoulutukseen hakeutui 15 opiskelijaa.

Yksi opiskelija keskeytti opinnot koska olisi menettänyt työttömyysturvan osallistumalla koulutukseen. Yksi opiskelija keskeytti opinnot oman liiketoiminnan ruuhkien takia. Viisi opiskelijaa suoritti vuokraveneen kuljettajan tutkinnon.

2 Miten erä- ja kalastusmatkailun koulutus olisi järkevintä toteuttaa Keski-Pohjanmaalla

2.1 Erä- ja Kalastusharrastajien haastattelut

Koulutusmallia ja koulutustarpeita kysyttiin ja testattiin työpajatyypisenä kahdessa luontomatkailuseminaarissa 14.3.2024 ja 20.3.2025 ja pienimissä kokoontumisissa mm 23.11.2024 Perhonsalissa. Työpajoja järjestettiin myös Kokkolassa ja Teamsin välityksellä.

Pienemässä tukiryhmissä toimivat Aki Paavola, Ville Koivukoski, henrik Korkeamäki, Olavi Lassila ja Jorma Koivuniemi. Lisäksi hyödynnettiin 2022 tehtyä Centria ammattikorkeakoulun selvitystä Erä- ja luonto-oppaan ammattitutkinnon koulutustarpeesta.

2.2 Tutkitaan jo tehtyjä selvityksiä erä- ja luonto-oppaan koulutuksen tarpeellisuudesta Keski-Pohjanmaalla

Hankkeessa hyödynnettiin vuonna 2022 tehtyä Centria ammattikorkeakoulun liiketoimintaosaamisen koulutusohjelmassa tehtyä ylemmän ammattikorkeakoulun tutkimusta Erä- ja luonto-oppaan ammattitutkinnon tarveselvitystä Keski-Pohjanmaan ja pohjoisen keski-Suomen alueella (https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/748393/Louhula_Matti.pdf;jsessionid=A09AB6C21363D55F4DA3BB3C385FDF15?sequence=2)

Tutkimuksessa haluttiin vastauksia kolmeen tutkimuskysymykseen. Ensimmäinen tutkimuskysymys oli, onko mielekästä hakea erä- ja luonto-oppaan ammattitutkinnon järjestämisoikeuksia Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymän Perhon yksikköön. Aihetta selvitettiin tutkimalla, onko lähiseudulla ja Suomessa kyseisen ammattitutkinnon tarjontaa. Lisäksi tarkasteltiin Keski-Pohjanmaan ja Pohjoisen Keski-Suomen maakuntaohjelmista ja strategioista, miten luonto- ja luontomatkailu on otettu huomioon elinkeinojen kehittämisessä. Kyselytutkimuksen avulla kartoitettiin luontomatkailuyrittäjien ja luontoalan opiskelijoiden näkemyksiä koulutuksen tarpeesta Keski-Pohjanmaan ja Pohjoisen Keski-Suomen alueella. Toisena tutkimuskysymyksenä oli, miten luonto- ja eräoppaan ammattitutkinto tukee Keski-Pohjanmaan ammattiopiston Perhon yksikön luonto- ja ympäristöalan perustutkintokoulutusta ja kolmantena tutkimuskysymyksenä oli, mitä synergiaetuja luonto- ja eräoppaan ammattitutkinnolla ja luonto- ja ympäristöalan perustutkintokoulutuksella olisi. Näitä tutkimuskysymyksiä tarkasteltiin saatujen tutkimustulosten ja tutkijan oman tiedon ja kokemusten pohjalta. (Louhula 2022).

2.2.1 Johtopäätös koulutuksen toteuttamismallista Keski-Pohjanmaalla

Opinnäytetyön tulokset syntyivät Opetushallituksen järjestäjäluparekistereitä tutkimalla, maakuntaohjelmien ja maakuntastrategioiden kirjallisuuskatsausten perusteella, yrittäjien ja luonto-ohjaajien tai luonto-ohjaajaopiskelijoiden kyselyn perusteella sekä Keski-Pohjanmaan ammattiopisto Perhon toimipaikan toiminnan näkökulmasta. (Louhula 2022).

Tutkimusaineistojen perusteella ei Keski-Pohjanmaan alueella ole erä- ja luonto-oppaan koulutusta, eikä tutkinnon järjestämislupaa. Pohjoisen Keski-Suomen alueella on tutkinnon järjestämislupa Pohjoisen Keski-Suomen ammattiopisto Äänekosken ammatillisen koulutuksen kuntayhtymällä. Äänekosken ammatillisen koulutuksen kuntayhtymä toimii tutkimuksen kohteina olleissa Keski-Suomen kunnissa. (Louhula 2022).

Luonto-alan jatko-opinto mahdollisuutta erä- ja luonto-oppaaksi arvostettiin kovasti. Kaikki vastaajat olivat sitä mieltä, että erä- ja luonto-oppaan ammattitutkinnon järjestämissopimusta tulee hakea opetus- ja kulttuuriministeriöltä. (Louhula 2022).

Haastatteluajankohtana oli jo tiedossa, että Erä- ja luonto-oppaan ammattitutkinnon järjestämissopimusta ei Keski-Pohjanmaalle saatu. Olisi kuitenkin järkevää hakea uudelleen Erä- ja luonto-oppaan ammattitutkinnon järjestämisoikeuksia

2.3 Kalastusopaskoulutuksen suunnittelu ”sertifiointi” ja koulutusmallin luominen

Keski-pohjanmaan ammattiopisto haki keväällä 2023 erä- ja luonto-opastuksen ammattitutkinnon järjestämislupaa opetus- ja kulttuuriministeriöltä. Opetus- ja kulttuuriministeriö ei myöntänyt Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymälle uutta erä- ja luonto-opastuksen ammattitutkinnon järjestämislupaa.

Koulutusmallin luomiseksi perustetiin työryhmä, joka opponoi ja ohjeisti projektipäällikköä koulutus mahdollisuuksien kartoituksessa, sekä auttoivat tekemään valintoja millä toimintamallilla kalastuksen ohjaaja koulutusta tulisi kehittää Keski-pohjanmaalle. Koulutusmalli työryhmään kuuluivat Aki Paavola, Ville Koivukoski, Jorma Koivuniemi, Henrik Korkeamäki ja Olavi Lassila. Lisäksi

koulutusmalleja esiteltiin kahdessa luontomatkailuseminaarissa Perhossa 14.3.2024 ja 20.3.2025 ja pienimissä kokoontumisissa mm 23.11.2024 Perhonsalissa.

Aluksi kartoitettiin, että haetaanko uutta järjestämisilupaa Kalatalouden ammattitutkintoon. Tämä vaihtoehto nähtiin pian poissuljetuksi koska keväällä 2023 Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymä haki erä- ja luonto-opastuksen ammattitutkinnon järjestämisoikeutta, jota kulttuuriministeriö ei myöntänyt. Prosessin aikana tuli selväksi, että uusien järjestämisilupien myöntäminen on tässä valtion taloudellisessa tilanteessa melkein mahdotonta. Seuraavaksi tutkittiin voisiko koulutuksen järjestäjä Keski-Pohjanmaalla sellainen oppilaitos, jolla on Kalatalouden ammattitutkinnon järjestämisoikeus. Pian todettiin, että tutkinnon järjestäjillä ei ole juurikaan mielenkiintoa lähteä uudelle paikkakunnalle toteuttamaan koulutusta. Ne oppilaitokset, joilla on kalastuksen ohjaajan ammattitutkinnon järjestämisoikeudet esittivät, että yrittäjät tekevät tutkinnon heidän omissa koulutusohjelmissa Asikkalassa tai Muoniossa. Tämä koulutusohjelma on yrittäjille liian pitkä ja hankala suorittaa. Lisäksi suomen hallitus leikkasi ammatillisen koulutuksen valtionosuutta etenkin ammattitutkinnoista, jolloin koulutuksen omakustannushinta nousee korkeaksi.

Työryhmä esittääkin, että kalastuksen ohjaaja koulutus toteutetaan Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymä voimassa olevalla Luonto- ja ympäristöalan järjestämisluvalla. Kalastuksen ohjaaja koulutus toteutetaan osana luonto-ohjaaja koulutusta. Tutkinnon osa on kalastuspalveluissa toimiminen, johon koulutuksen järjestäjä saa valtion osuutta. Kalastus ohjaajan koulutukseen sisältyy vuokraveneen kuljettajan tutkinto. Tämä osa toteutetaan ostopalvelun Trafín hyväksymältä kouluttajalta. Pilottikoulutuksen kumppaniksi tarjouskilpailun perusteella valikoitui Merellin Oulu ry. Vuokraveneen kuljettaja tutkinto on asiakkaalle maksullinen 520 €. Molempien osien suorituksen jälkeen opiskelija saa käyttöönsä Kalastuksen ohjaajan tittelin.

Projektipäällikkö teki Bentsmarkin matkan Ammattiopisto Lappiaan Muunioon 17.12.2024. Muoniossa käytiin keskustelua Kalastusopas koulutuksen järjestämisvaihtoehdoista ja mietittiin miten Keski-Pohjanmaalla koulutuksen voisi toteuttaa. Kokoukseen Muoniossa osallistui projektipäällikkö Matti Louhula, etäyhteydellä toimialapäällikkö Hanna-Mari Laitala Keski-Pohjanmaan ammattiopistosta vierailun isäntänä toimi toimipaikkapäällikkö Jaakko Sorvoja ammattiopisto Lappiasta. Keskustelun yhteenvedona voidaan todeta, että edullisin tapa järjestää Kalastus opas koulutusta Keski-Pohjanmaalla on toteuttaa koulutus luonto- ja ympäristöalan tutkinnon osana.

3 Kalastusopas pilottikoulutuksen palaute

Pilottikoulutuksen palaute kerättiin anonyyminä Forms kyselyn avulla pilotti koulutukseen osallistuvilta. Palautekyselyyn vastasi 11 opiskelijaa, eli kaikki jotka saivat osallistumistodistuksen lähiopetuksen päätyttyä. Toteutettu koulutus oli sopivan laaja 81% osallistujan mielestä ja 18% osallistujista piti koulutusta liian suppeana.

81 % koulutuksen osallistujista oli sitä mieltä, että koulutus kannattaa järjestää osana luonto-ohjaaja koulutusta. 18 % oli sitä mieltä, että koulutus kannattaa järjestää muuten, kun osana luonto-ohjaaja koulutusta. Lisäkysymykseen miten kannattaa koulutus järjestää, jos ei osana luonto-ohjaaja koulutusta. Vastaajista ei kukaan esittänyt kuitenkaan muita vaihtoehtoja.

Kyselyn perusteella koulutuksessa on sopivasti teoria ja käytäntöä. Tästä asiasta kaikki oli 100 % samaa mieltä.

Koulutus sai kyselyssä kokonaisarvosanaksi 4.09. Arvoasteikko oli 1- 5 1= huono ja 5 Erittäin hyvä.

Kaikki kyselyyn vastanneet suosittavat kollegoilleen koulutusta 100 %.

Seuraavassa osa vapista vastuksista:

"Ihan hauskaa oli. "

"Kiitos Matti koulutuksesta!"

"Hyvä koulutus, olisi voinut olla vähän laajempikin koska aihe yleisesti ottaen todella laaja, mutta tietysti opintopisteet määrittelevät laajuudenkin. Kiitos!"

"Hyvä ja monipuolinen koulutus."

"Oli oikeen mukava ja mielenkiintoinen koulutus. Opettajat ohjaajat ja opiskelu kaverit olivat mukavia"

"Kiitokset kouluttajille, oli viihtyisä kurssi. "

Suullisessa palautteessa ohjaustaitoja ja liiketalousosaamista haluttiin enemmän. Lisäksi vapaassa sanassa tuli kritiikkiä joistakin kouluttajista. ohjelmaa pidettiin hyvänä ja suositteleva oli 100

Palauteen perusteella voidaan päätellä, että pilottikoulutuksessa kehitetty malli sopii hyvin Keski-Pohjanmaan tämänhetkiseen koulutustarpeeseen. Ohessa linkki kyselyn tuloksiin.

<https://forms.office.com/e/sCtqZ95uuC?origin=lprLink>

4 Pilottikoulutuksen koulutusmateriaali ja toteuttamismalli

Pilottikoulutuksen koulutusmateriaali on tehty hankeen puitteissa ja on saatavissa Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymän ItsLearning oppimisolustalta sähköisenä.

Koulutuksen toteutusmalliksi valittiin niin sanottu hybridikoulutus, joka on lähipetusta, verkossa opiskelua ja etäyhteydellä olemista oppitunneilla.